

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000426

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Верба Тарас Володимирович

2. Taras Verba

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 30-01-2024

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 3569

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03, 03.29, 03.41

Тема дисертації:

1. «Археологічні фонди Волинського краєзнавчого музею: формування, дослідження, актуалізація»
2. Archaeological collection of the Volyn Regional Museum: formation, research, actualization

Реферат:

1. Дисертація присвячена комплексному дослідженню археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею – найбільшого репозитарію археологічної спадщини у Волинській області. Особлива увага приділена історії формування збірки, її структурі та особливостям використання в наукових, освітніх та популяризаторських цілях з часу заснування музею у 1929 р. до 2019 р. У ході дослідження визначено три основні етапи формування археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею. Перший – міжвоєнний, охоплював період діяльності Волинського музею у 1929–1939 рр. Наступний етап формування археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею – радянський, тривав у 1939–1991 рр. Завершальний етап окреслено 1991–2019 рр. Визначено, що археологічна збірка Волинського краєзнавчого музею складається із різноманітних за формою, матеріалом та технікою виготовлення предметів, які з метою узагальнення можна згрупувати на основі їх функціонального призначення. Найчисельнішою групою є керамічний посуд, до якого відносяться ліпні і гончарні керамічні вироби. Другою за чисельністю групою збірки є найдавніші знаряддя праці з кременю та відходи їх виробництва. Вагома частина фондів – побутові та господарські речі з

глини, кістки, каменю, міді, бронзи та заліза. Цінними є прикраси, які можна розділити на металеві, кістяні, скляні. Окрему групу становлять ритуальні артефакти. Значно меншими групами збірки є архітектурно-декоративна та будівельна кераміка, іграшки. Предмети археологічної збірки охоплюють хронологічний період від палеоліту до кінця XVIII ст. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що поповнення фондів Волинського краєзнавчого музею здійснювалося на основі застосування комплексного підходу. Виявлено наступні шляхи та форми комплектування археологічної збірки музею: археологічні дослідження; передача й дарування підбірок та окремих предметів місцевими мешканцями, істориками, краєзнавцями, спеціальними службами; закупка предметів музейного значення; депонування приватних колекцій. У ході дослідження встановлено, що станом на 2019 р. археологічна збірка Волинського краєзнавчого музею відносилася до фондової групи зберігання «Археологія», нараховувала 23 326 облікових номерів основного фонду, під якими обліковано близько 26 000 од. зб., а також понад 35 000 предметів допоміжного фонду. З'ясовано, що одним із ключових напрямів використання археологічних предметів у музейній діяльності стала експозиційно-виставкова робота. Доведено, що робота з опрацювання матеріалів археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею, а також їх комплексне дослідження, займали важливе місце у діяльності установи. Засвідчено, що у культурно-освітній діяльності Волинського краєзнавчого музею археологічна збірка почала відігравати помітну роль лише в останнє десятиріччя досліджуваного періоду. У цей час археологічні предмети залучалися для проведення науково-пізнавальних та розважально-пізнавальних заходів. Наукова новизна результатів, отриманих в ході дослідження, визначається постановкою та розробкою актуальної проблеми, яка не отримала всебічного висвітлення в історичній науці. Зокрема, здійснено комплексний, системний аналіз формування, структури, дослідження, актуалізації археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею у 1929–2019 рр. Визначено роль археологічної збірки у науково-дослідній, культурно-освітній та експозиційно-виставковій діяльності музею. Простежено внесок окремих дослідників у вивчення археологічної спадщини Волинської області.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive study of the Volyn Regional Museum archaeological collection – the largest repository of archaeological heritage in the Volyn Region. Special attention is paid to the history of the collection formation, its structure and the peculiarities of its use for scientific, educational and popularizing purposes from the time of the museum foundation in 1929 until 2019. In the course of the study, three main stages of the Volyn Regional Museum archaeological collection's formation were determined. The first was interwar, covering the period of the Volyn Museum existence (1929–1939). The next stage of the Volyn Regional Museum archaeological collection's formation was the Soviet period, which lasted from 1939 to 1991. The final stage began in 1991 and lasted until 2019. It was determined that the Volyn Regional Museum archaeological collection consists of objects of various shapes, materials and manufacturing techniques, which can be grouped according to their functional purpose to generalize. The most numerous group is ceramic dishes, that includes stucco and pottery ceramic products. The second largest group of the assemblage is the oldest flint tools and their production waste. A significant part of the collections are household items made of clay, bone, stone, copper, bronze and iron. Jewelry, which can be divided into metal, bone, and glass, is valuable. A separate group consists of ritual artifacts. Much smaller groups of the collection are architectural, decorative and building ceramics, toys. The archaeological collection's objects cover the chronological period from the Paleolithic to the end of the 18th century. The conducted research allows us to assert that the Volyn Regional Museum collections replenishment was carried out on the basis of a comprehensive approach application. The following ways and forms of assembling the museum's archaeological collection were identified: archaeological research; transfer and donation of selections and individual items by local residents, historians, local historians, special services; purchase of objects of museum importance; deposit of private collections. During the research it was established that as at 2019, the Volyn Regional Museum archaeological collection belonged to the archeology storage collection group and had 23,326 account numbers of the main collection, under which about 26,000 items, as well as over 35,000 items from the auxiliary collection were registered. It was found that one of the key directions of using archaeological objects in museum activity was exposition and exhibition work. It was noted that the work on processing the materials of the Volyn Regional Museum archaeological collection, as well as their comprehensive research, occupied an important

place in the institution activity. It is proven that the archaeological collection began to play a significant role in the Volyn Regional Museum cultural and educational activities only in the last decade of the studied period. During this time archaeological objects were used for conducting scientific, educational, recreational and educational activities. The scientific novelty of the results obtained during the research is determined by the formulation and development of an actual problem that has not received comprehensive coverage in historical science. In particular, a comprehensive, systematic analysis of the formation, structure, research, and replenishment of the Volyn Regional Museum archaeological collection was carried out. The archaeological collection role in the scientific-research, cultural-educational and exposition-exhibition activity of the museum is defined. The contribution of individual researchers to the study of the Volyn region archaeological heritage is traced.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Верба Т. Формування археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею у 1939–1991 рр. Емінак. Миколаїв, 2022. № 2 (38). С. 7–21. DOI: [https://doi.org/10.33782/eminak2022.2\(38\).578](https://doi.org/10.33782/eminak2022.2(38).578).
- 2. Верба Т. Формування фондів Волинського музею (за матеріалами періодичного видання «Wołyń» 1933–1939 рр.). Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія. Дрогобич, 2021. № 8/50. С. 196–214. DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.8/50.239205>.
- 3. Верба Т., Янішевський С. Формування археологічної збірки Волинського музею у 1930-ті рр. (за матеріалами періодичних видань). Літопис Волині. 2022. № 26. С. 235–239. DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2022.26.38>.
- 4. Верба Т. Археологічна збірка Волинського краєзнавчого музею на сторінках наукової періодики часів Незалежності. Сумський історико-архівний журнал. Суми, 2023. № XL. С. 36–48. DOI: <https://doi.org/10.21272/shaj.2023.i40.p.36>.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Надольська Валентина Василівна
2. Valentyna V. Nadolska

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9621-0074

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Прищепя Богдан Анатолійович

2. Bohdan A. Pryshchepa

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0345-5994

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, буд. 11, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калініченко Віталій Андрійович

2. Vitalii A. Kalinichenko

Кваліфікація: к. і. н., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0808-1613

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Маньковська Руслана Вікторівна

2. Ruslana V. Mankovska

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4581-2128

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут історії України Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416981

Місцезнаходження: вул. М. Грушевського, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кінд-Войтюк Наталія Василівна

2. Natalia V. Kind-Vojtiuk

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7746-2807

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові

голови ради

Гаврилюк Світлана Віталіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Гаврилюк Світлана Віталіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ліповська-Маковецька Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна